

**«Politiets kommunikasjon
med innvandrerungdom»
Større tillit - hvor vanskelig kan det være?**

en teoretisk oppgave

**BACHELOROPPGAVE (BOPPG30)
Politihøgskolen
2019**

Kand.nr : 882 og 883
Antall ord: 8797

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	3
1.1	Presentasjon.....	3
1.2	Bakgrunn for valg av tema	3
1.3	Problemstilling og avgrensning.....	3
1.4	Oppgavestruktur	4
2	Metode.....	4
2.1	Valg av litteratur.....	5
2.2	Forforståelse	5
2.3	Kildekritikk	5
3	Teori	6
3.1	Legitimitet og tillit.....	6
3.2	Hva er kommunikasjon?.....	8
3.3	Fire-perspektivmodellen.....	9
3.4	Kontekst.....	10
3.5	Prosessrettferdighet	11
4	Drøfting	13
4.1	Kommunikasjon med innvandrerungdom	14
4.1.1	Egenperspektivet	14
4.1.2	Andreperspektivet	15
4.1.3	Det intersubjektive opplevelsesfellesskapet	17
4.1.4	Samhandlingsperspektivet.....	17
4.1.5	Kontekst.....	18
4.2	Opplevelse av rettferdig politiarbeid	19
4.2.1	Deltagelse	19
4.2.2	Nøytralitet.....	20
4.2.3	Respekt og verdighet	22
4.2.4	Etterrettelighet	23
4.2.5	Tillit.....	25
5	Avslutning	26
6	Litteraturliste	28
6.1	Selvvalgt litteratur	30

1 Innledning

1.1 Presentasjon

«Et mer tilgjengelig og tilstedeværende politi med god lokal forankring og samhandling»
(Politidirektoratet, 2020, s. 9)

Kommunikasjon handler om mennesker i møte med andre i ulike situasjoner, og er grunnleggende for alt politiarbeid (Lund, 2012, s. 263). Politiets arbeid er således gjenstand for et aktivt samspill med samfunnet det er satt til å tjene. God kommunikasjon og samhandling kan gjerne betraktes som et samarbeidsprosjekt, og kan bidra til en utvidet forståelse og en god dialog mellom partene (Phelps, Carlquist & Gillespie, 2017a, s. 134). En prosessrettferdig tilnærming kan i slike tilfeller bidra til å ivareta de involverte (Paulsen, 2017, s. 270).

Norsk politi nyter en generell høy tillit hos befolkningen (Johansen, 2010, s. 43). Men tilliten er ikke like høy hos alle. Unge menn med innvandrerbakgrunn har generelt lavere tillit til politiet sammenlignet med andre grupper i samfunnet (Larsson, 2010, s. 16). Dette kan blant annet være et resultat av hyppig kontroll og en generell følelse av å være mistenkeliggjort av politiet (Sollund, 2007, s. 29).

1.2 Bakgrunn for valg av tema

Vi har valgt å skrive om politiets kommunikasjon i møte med innvandrerungdom fordi vi mener at det er et dagsaktuelt tema, og fordi vi opplevde at det kunne være en kime til konflikt da vi var i praksis. Vi er genuint interessert i å jobbe med mennesker, og klarer ikke å slå oss til ro med inntrykket av at innvandrerungdommen vi møtte hverken har tillit til, respekt for eller en god relasjon til politiet.

1.3 Problemstilling og avgrensning

Det er mye fokus på politiets tillit i samfunnet, og gjerne spesielt fordi innvandrerungdoms tillit til politiet har vist seg å være lav i Oslo og Akershus (Djuve, 2017). Prosjektet er under arbeid, og vil bli publisert av FAFO. For å belyse valgt tema har vi kommet frem til følgende problemstilling:

Hvordan kan kommunikasjon og opplevelse av rettferdig politiarbeid påvirke innvandrerdoms tillit i politiets favør?

Møtet med innvandrerdoms avgrensnes til politiinitiert kontakt. Vi avgrensner oss til mannlige andregenerasjonsinnvandrere i alderen 14-17 år. Vi kommer ikke til å redegjøre for forebyggende tiltak.

Kommunikasjon som begrep omtales på et generelt nivå med utgangspunkt i et dialogisk relasjonsperspektiv. Det gis en kort beskrivelse av kommunikasjon sett fra ulike kunnskapssyn. Vi tar for oss prosessrettferdighet, men kommer ikke til å redegjøre for dyder og etisk refleksjon. Vi kommer heller ikke til å redegjøre for konflikthåndtering og sosial kognisjon, herunder attribusjon. Tillit avgrensnes hovedsakelig til hvordan personlig tillit kan bidra til bedre institusjonell tillit sett i lys av fireperspektivmodellen og prosessrettferdighet. Vi kommer ikke til å ta for oss levekår, sosiale- og sosioøkonomiske forhold.

1.4 Oppgavestruktur

I teoridelen gis en kort beskrivelse av tillit og legitimitet, hvordan politiinitiert kontakt kan oppleves som tilfeldig kontroll og hvordan det kan påvirke innvandrerdoms tillit til politiet. Videre forklarer vi kommunikasjon sett fra ulike perspektiv, og redegjør for hvordan prosessrettferdighet kan påvirke innvandrerdoms inntrykk av politiet.

I drøftingen skal vi diskutere hvordan kommunikasjon sett fra ulike perspektiv og kontekst kan tilrettelegge for en bedre opplevelse av rettferdig politiarbeid, og hvordan det kan påvirke innvandrerdoms tillit i politiets favør. Avslutningsvis skal vi oppsummere oppgaven på en kritisk og reflektert måte, men kommer ikke til å gi en endelig konklusjon.

2 Metode

Metode defineres som valg av fremgangsmåte (Dalland, 2017, s. 224). Valg av fremgangsmåte bestemmes først etter man har valgt hva man skal undersøke.

Problemstillingen vår er godt egnet for flere oppgavetyper. Det var fristende å skrive en empirisk oppgave hvor vi enten kunne brukt kvantitativ tilnærming (f.eks. spørreskjema) eller kvalitativ tilnærming (f.eks. intervju). Felles for dem begge er en relativt omfattende datainnsamling. Ettersom ingen av oss har erfaring med akademisk oppgaveskriving

konkluderte vi med at oppgavens omfang ikke var stort nok til å veie opp for arbeidsmengden. Vi har derfor valgt å belyse problemstillingen vår ved bruk av teoretisk metode. Det betyr at vi tar utgangspunkt i eksisterende litteratur og relevant teori. Dalland (2017, s. 224) beskriver hvordan teorien etablerer rammen for oppgaven og hvordan det blir avgjørende for hvordan man tilnærmer seg innholdet.

2.1 Valg av litteratur

Vi har brukt Politihøgskolens skolebibliotek og søkemotoren «Oria» for å finne litteratur som omhandler kommunikasjon og innvandrerungdoms tillit til politiet. Vi brukte blant annet søkeord som «kommunikasjon», «prosessrettferdighet», «innvandrerungdom», «tillit» og «stopp og sjekk». Oppgaven bygger i hovedsak på litteratur fra anerkjente forfattere som tematiserer problemstillingens kjerneelementer og tilhørende tema. Litteraturen er hentet fra pensum og fra litteratur som er naturlig å se i sammenheng med oppgavens tematikk.

2.2 Forforståelse

Vi har alltid våre fordommer eller vår forforståelse med oss inn i en undersøkelse (Dalland, 2017, s. 58). Det betyr at vi allerede har gjort oss opp en mening før vi har undersøkt oppgaven nærmere. Ettersom vi ikke har lang og bred erfaring fra politiets tjeneste, har vi ikke grunnlag for å påstå bastant eller generalisere den praksis som benyttes. Erfaringen vår begrenses ytterligere av at vi kun har jobbet sammen med et begrenset antall tjenestepersoner. Vi er derfor ekstra bevisst på egne meninger for å unngå metodefeil som f.eks. bekreftelsestilbøyelighet, som innebærer at man ubevisst søker etter teori og litteratur som bygger opp under sin egen forforståelse (Dalland, 2017, s. 47). Dette omtales også som «bekreftelsesfellen».

2.3 Kildekritikk

Kildekritikk står sentralt i en teoretisk oppgave. Dalland (2017, s. 158) beskriver kildekritikk som «både å vurdere og å karakterisere den litteraturen du har funnet». En teoretisk oppgave tar utgangspunkt i eksisterende litteratur og forskning. Oppgavens styrke avhenger således av et solid litterært fundament. Vi har valgt litteratur som både er av relativt ny og gammel årgang. Valg av litteratur beror på en konkret helhetsvurdering av verkets tema, anerkjennelse, utgivelsesår og hvorvidt det anses som relevant og tidsaktuelt i dag. Etter å ha lest utvalgt litteratur har vi kommet frem til at det stort sett er enighet om hovedtrekk med

hensyn til kommunikasjon som prosess, og at det derfor finnes få kritiske syn enn det vi presenterer i oppgaven vår. Med utgangspunkt i dette mener vi at litteraturen fortsatt er tilstrekkelig oppdatert, relevant og gyldig.

3 Teori

3.1 Legitimitet og tillit

Formelt sett sier man at legitimitet betyr å være «i henhold til lov» (Paulsen, 2017, s. 261). Begrepet viser til politiets tvangsmandat; en anledning til å utøve makt mot sine borgere i kraft av sin stilling. Uformelt sier vi gjerne at noe virker akseptabelt, eller greit. Ved påstand om «illegitim maktbruk» pekes det gjerne på at inngrepet var uforholdsmessig, og ikke at politiet generelt sett har adgang til bruk av makt. Dette illustreres godt gjennom «dagslystesten». Man henviser da til offentlighetsprinsippet og hvorvidt den enkelte er villig til å forsvare sin egen beslutning hvis handlingen hadde blitt offentlig kjent (Kvalnes, 2017, s. 67). Tåler den ikke testen, svekkes gjerne borgernes tillit til politiet (Paulsen, 2017, s. 262).

Å definere «tillit» er ikke enkelt. Å ha tillit til noen kan bety at man har tro på, eller at man stoler på vedkommende (Larsson, 2010, s. 7). Borgernes forventninger er således sentrale. Aubert (1979, ref. i Larsson, 2010, s. 8) påpeker at forutsigbarheten mellom aktørene er et avgjørende perspektiv for tillitsforholdet, ettersom tillit er en egenskap ved mellommenneskelige relasjoner. Larsson (2010, s. 7) eksemplifiserer dette gjennom medborgernes forventninger til politiets handlinger og oppførsel, og at det er forventet at politiet stiller opp når det trengs. Oppfylles ikke forventningene kan dette påvirke borgernes vilje til å samarbeide med politiet (Hough, Jackson & Bradford, 2013, ref. i Thomassen, 2017, s. 30).

Observasjoner av politiets maktbruk kan medføre overdrevne annenhåndshistorier om et voldelig politi (Johansen, 2010, s. 55; Sollund, 2007, s. 223). Det kan danne et uriktig bilde med den konsekvens at innvandrerungdom kan bli mer fiendtlig overfor politiet, til tross for at tjenestepersonens handlinger både var nødvendige og forholdsmessige. Smith & Grays (1985, ref. i Sollund, 2007, s. 223) undersøkelse viser at konflikten kan medføre en katastrofal mangel på tillit mellom politi og unge utenlandske borgere.

Personlig og institusjonell tillit

Man skiller mellom tillit ansikt til ansikt, og tillit til noe ansiktsløst; eksempelvis politiet som institusjon (Larsson, 2010, s. 16). Den personlige tilliten er den man har i direkte kontakt med borgerne og det forutsettes en viss form for relasjon. For å skape tillitsfulle relasjoner er det viktig å møte borgerne utenom hendelsesstyrte oppdrag. Politiets opphold i det offentlige rom kan være med på å vise slik interesse, og kan bidra til å skape gode relasjoner. Likeledes er det å ta seg tid til borgerne essensielt for å bygge tillit (Egge & Ganapathy, 2012, s. 60).

Institusjonell tillit dannes gjennom blant annet lover og regler, og kan relateres til legitim makt (Egge & Ganapathy, 2012, s. 63). Tyler kategoriserer begrepet i to deler: Den første kategorien kalles instrumentell, og omfatter borgernes syn på politiets effektivitet, herunder kriminalitetsbekjempelse og kostnadseffektivitet. Den andre kategorien kalles prosessuell, og knyttes til rettferdig behandling. Det forventes herunder at tjenstepersonen viser respekt, behandler borgerne verdig og ivaretar deres rettigheter. Personlig tillit fra gode enkeltmøter kan således også bidra til økt tillit på politiets felles «tillitskonto» (Egge & Ganapathy, 2012, s. 63).

«Stopp og sjekk»

«Gjennom bruk av metoden stopp og sjekk blir politiet som gullgravere som møysommelig holder på måned etter måned i søle og dårlig vær» (Finstad, 2000, s. 118).

«Stopp og sjekk» er fingert metode som kan brukes for å finne en inngang når man ikke har noe annet å gå på. Enhver maktanvendelse krever etter grunnloven § 113 hjemmel i lov; et lovfestet prinsipp om legalitet for å ivareta den enkeltes rettssikkerhet (Auglend & Mæland, 2016, s. 159). Politidirektoratet påpekte i 2003 at norsk politi ikke har en egen hjemmel for «stopp og sjekk» (Sollund, 2007, s. 49). Noe politiarbeid er dog i grenseland, og «stopp og sjekk» kan være en slik metode. Hvorvidt inngrepet krever hjemmel i lov vil bero på en konkret helhetsvurdering (Fredriksen & Spurkland, 2014, s. 31).

«Stopp og sjekk» er kritisert som en reaktiv metode (Sollund, 2007, s. 55). I studien «Tatt for en annen» varierer tilliten til politiet mellom ulike minoriteter, og det er gjennomgående at det er minoritetsungdom som føler seg mest utsatt for kontroll (Sollund, 2007, s. 73). I hovedsak gjennomføres «stopp og sjekk» fordi tjenstepersonen får en magefølelse, eller at vedkommende mener at noe ikke stemmer (Sollund, 2007, s. 50). Hva den enkelte

tjenesteperson vektlegger, vil variere ut i fra erfaring og kunnskap (Finstad, 2000, s. 115). Det er situasjonen, og ikke nødvendigvis en bestemt person eller minoritetsbakgrunn, som gir grunnlag for «stopp og sjekk» (Sollund, 2007, s. 51). Uavhengig av grunnlag kan utvelgelsen oppleves diskriminerende for noen (Holmberg, 1999/2003, ref. i Sollund, 2007, s. 53). Politiets forklarende arbeid blir derfor avgjørende for utfallet (Sollund, 2007, s. 212).

3.2 Hva er kommunikasjon?

Begrepet «kommunikasjon» stammer fra latin, og betyr «å gjøre noe felles, å delaktiggjøre en annen i, eller å ha forbindelse med» (Eide & Eide, 2004, s. 17). Røkenes & Hansen (2012, s. 215) presiserer at vi skaper, utveksler og avdekker mening gjennom kommunikasjon. For å beskrive kommunikasjonsbegrepet nærmere kommer vi til å ta utgangspunkt i grunnlaget for en dialogisk og relasjonell tilnærming (Phelps, Carlquist & Gillespie, 2017b, s. 114).

Tegn

«Vi kommuniserer gjennom tegn for å formidle et budskap og potensielt for å påvirke andre» (Phelps et al., 2017b, s. 115)

Vi skiller mellom verbal og nonverbal kommunikasjon. Verbal kommunikasjon forbindes gjerne med muntlig fremstilling av språket vårt, men omfatter også det skriftlige. Vi uttrykker oss gjennom ord; tegn som blir meningsbærende for hva vi kommuniserer. Når ytringen vår fortolkes, påvirker den andre. Språket er derfor også meningsskapende (Phelps et al., 2017b, s. 115-116).

Nonverbal kommunikasjon omfatter en rekke tegn og signaler, og forbindes ofte med det vi refererer til som kroppsspråk (Phelps et al., 2017b, s. 117). Tjenestepersonens kroppsholdning og uniformering kan medføre et asymmetrisk maktforhold, f.eks. gjennom politiets uniformerte tilstedeværelse. Partenes asymmetriske maktforhold kalles en komplementær relasjon, og kan beskrives ut fra personenes ulike funksjoner og roller (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 229). Nonverbal kommunikasjon er således også meningsbærende, og kan i enkelte tilfeller ha kraftfulle signalvirkninger som den enkelte tjenesteperson bør være seg bevisst (Phelps et al., 2017b, s. 117). Hvorvidt de nonverbale tegn er i samsvar med de verbale tegn som uttrykkes vil bero på tjenestepersonens oppfatning og intensjon. Er kombinasjonen av tegn for flertydig, vil budskapet bli vanskelig for mottakeren å tolke. Man sier da at tegn og signaler er ambivalente (Phelps et al., 2017b, s. 119).

Prosess

«Kommunikasjon kan forstås som en prosess som involverer forskjellige kommunikasjonshandlinger der signaler og tegn utveksles gjennom sosial interaksjon»

(Phelps et al., 2017b, s. 122)

Kommunikasjon som prosess innebærer at personer samhandler gjennom utveksling av budskap (Phelps et al., 2017b, s. 122). I sin enkleste form kan det være et lineært forhold hvor avsender formidler sitt budskap, uten at mottaker inkluderes til dialog (Lund, 2012, s. 266). Vektlegger vi den gjensidige relasjonen mellom partene, får vi en toveis prosess hvor aktørene veksler på rollene som avsender og mottaker (Phelps et al., 2017b, s. 123). Lund (2012, s. 266) betegner et slikt samspill som en sirkulær prosess. Kommunikasjonen er således et løpende samspill hvor ytringer og tilbakemeldinger utveksles (Phelps et al., 2017b, s. 124).

Kommunikasjon som begrep kan tolkes både instrumentelt og relasjonelt (Lund, 2012, s. 264). Ved en instrumentell forståelse omtales gjerne kommunikasjonsbegrepet som et verktøy eller et redskap. Som virkemiddel vil kommunikasjon kunne tjene som en teknikk eller en strategi, en ferdighet eller et middel for å oppnå noe (Lund, 2012, s. 264). Fokuset ligger da på funksjonen kommunikasjonen har i oppdraget, og hvilke handlingsalternativer den kan gi.

Ved en relasjonell forståelse omtales kommunikasjonsbegrepet som en prosess hvor relasjonen er et mål i seg selv (Lund, 2012, s. 264). Fokuset er da på hele situasjonen og på tolkningen av den unike relasjonen som oppstår i møtet med mennesker. Forholdet omfatter aktivt medvirkende parter hvor kommunikasjonen tolkes og danner mening (Lund, 2012, s. 266). Ved å anerkjenne hverandres fortolkninger kan vi bidra til en større dannelse av fellesskap hvor bekreftelse av den enkeltes eksistens er viktigere enn budskapet i seg selv (Lund, 2012, s. 266).

3.3 Fire-perspektivmodellen

Fire-perspektivmodellen er en modell som beskriver kommunikasjon fra ulike posisjoner (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 213). Hensikten er å fremme god kommunikasjon ved å se kommunikasjon og situasjon fra ulike perspektiv. Modellen illustreres i drøftingsdelen ved bruk av et tenkt eksempel.

Egenperspektivet

Egenperspektivet er knyttet til utøverens egen erfaring, personlighet, rolle, holdninger og kunnskap (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 40). Vanlige spørsmål fra denne posisjonen kan være «hva mener jeg om dette?», og «hva føler jeg nå?» (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 213). For politiets vedkommende kan det være en vurdering av tid, sted og situasjon som gir en konkret mistanke om at det foreligger et straffbart forhold.

Andreperspektivet

Andreperspektivet er knyttet til hvordan utøveren ser situasjonen fra den kontrollertes side. Et vanlig spørsmål kan være «hvordan oppleves dette fra hans side?» (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 213). Tjenestepersonen bør i dette tilfellet vurdere hvordan mistanken oppleves for den kontrollerte, og hva en kan gjøre for å bedre situasjonen.

Det intersubjektive opplevelsesfellesskapet

Det intersubjektive opplevelsesfellesskapet er knyttet til partenes felles forståelse av situasjonen (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 49). Enighet og felles interesser står sentralt for å skape gode relasjoner. Ved å identifisere hverandre som unike individer med særskilte interesser, kan vi bidra til en bedre felles forståelse.

Samhandlingsperspektivet

Samhandlingsperspektivet er et metaperspektiv (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 213). Det betyr at perspektivet gir oss muligheten til å kommunisere om kommunikasjonen. Gjennom ytring og tilbakemelding er vi i stand til å forstå den kontrollertes opplevelse av kommunikasjonen, og således identifisere hvor optimalt kommunikasjonen fungerer. Politiet som profesjonell yrkesutøver bør lytte til den kontrollerte og sørge for at forholdene ligger til rette for god kommunikasjon og samhandling.

3.4 Kontekst

«Kommunikasjon foregår aldri i et sosialt vakuum. Vi ytrer oss alltid i en spesifikk sammenheng eller kontekst» (Phelps et al., 2017b, s. 124).

Hva vi velger å formidle, og hvordan mottaker fortolker budskapet vårt, er avhengig av hvilken kontekst man står i. Konteksten påvirker også hvordan vi formidler budskapet vårt og hvordan relasjonen utvikler seg (Phelps et al., 2017b, s. 124). Gjennom en dialogisk forståelse

av kommunikasjon står to typer kontekst sentralt. Vi skiller mellom den faktiske situasjonen og situasjonsoverskridende sosiokulturelle praksiser (Linell, 2009, ref. i Phelps et al., 2017b, s. 124).

Den faktiske situasjonen er det som utspiller seg «her og nå», og defineres av faktorer som tid, sted og person (Rommetveit, 2008, ref. i Phelps et al., 2017b, s. 124). Røkenes & Hansen (2012, s. 218) omtaler disse faktorene som fysisk- og sosial kontekst. Tidsaspektet tar sikte på når kommunikasjonen finner sted og hvor lenge den varer. Stedsaspektet tar for seg beliggenhet og geografi. Det er stor forskjell på kommunikasjon som finner sted i et trangt rom, og kommunikasjon som finner sted på en åpen gate.

Personaspektet handler om de involverte partene og hvilke roller de besitter (Phelps et al., 2017b, s. 125). Partenes person-, rolle- og gruppeegenskaper kan ha betydelig innvirkning på hvordan kommunikasjonen utspiller seg. Derfor er det viktig å forstå hvordan relasjoner utvikler seg i den faktiske situasjonen. Man må også ta høyde for støy som kan forstyrre overføring av, eller gjør det vanskelig eller forvirrende å utveksle budskap (Littlejohn, 2009, s. 513, ref. i Phelps et al., 2017b, s. 125).

Situasjonsoverskridende sosiokulturelle praksiser tar for seg bakenforliggende aspekter som påvirker kommunikasjonsprosessen utenfor aktørenes direkte kontroll (Phelps et al., 2017b, s. 125). For politiet betyr dette at organisatoriske, kulturelle og historiske faktorer kan påvirke kommunikasjonen med borgerne. Et eksempel på dette kan være ulik tilnærming til ulike lovbrudd ved forskjellige politidistrikt. Sosiokulturell praksis kan således ha innvirkning på hva slags politistil den enkelte tjenesteperson velger (Phelps et al., 2017b, s. 126).

3.5 Prosessrettferdighet

«Stopp-og-sjekk-metoden kan dessuten i seg selv bedømmes som nedsettende og forulempende, uansett hvor høflig den gjennomføres. Særlig vil uskyldige oppleve det som nedverdiggende» (Finstad, 2000, s. 119).

Ett av målene med kommunikasjon i operativt politiarbeid er å løse oppdraget best mulig, og gjerne på en måte som både skaper tillit og bygger gode relasjoner. Gjennom en dialogisk tilnærming kan politiet vise at de er åpne og nøytrale, og at de både ser, hører og ønsker å

ivareta de involverte. En slik tilnærming kalles prosessrettferdighet. Politiets hverdag er derimot langt fra ideell, og noen ganger kan målet komme i veien for kommunikasjonen.

Prosessrettferdighet har nær tilknytning til yrkesetikken, og defineres av fire grunnleggende momenter; deltagelse, nøytralitet, verdighet og respekt og etterrettelighet (Paulsen, 2017, s. 270). Hensikten med prosessrettferdighet er blant annet å gi de involverte en følelse av å være rettferdig behandlet av politiet, noe som også kan bidra til å skape høyere tillit. Dette er i tråd med Phelps et al. (2017a, s. 148-149) som viser til borgernes behov for å oppleve rettferdig politiarbeid. Det er også en viktig faktor for borgernes villighet til å samarbeide med politiet.

Deltagelse handler om å inkludere partene i prosessen før tjenestepersonen tar en beslutning (Paulsen, 2017, s. 270). Å involvere partene betyr at tjenestepersonen må påregne å gi fra seg noe av definisjonsmakten vedkommende besitter i egenskap av å være politi. Dette påpekes også av Imbert (1991, ref. i Egge & Ganapathy, 2012, s. 59) som sier at politiet ikke kan være den eneste premissleverandør av makt, men må være villig til å dele sin maktposisjon.

Deltagelse krever derfor at tjenestepersonen er åpen for partens perspektiv, og at det er toleranse for meninger som avviker fra ens egne. Phelps et al. (2017a, s. 149) belyser viktigheten av å lytte og at man viser interesse i denne prosessen. Partenes forklaring kan bidra til økt forståelse hos tjenestepersonen, noe som igjen kan bidra til felles forståelse av situasjonen. Grunnlaget for fornuftige tiltak blir således tilrettelagt selv om det ikke betyr at parten blir hørt. Prosessrettferdighet handler først og fremst om at partene skal føle seg sett, hørt og ivaretatt, og ikke at de får viljen sin (Paulsen, 2017, s. 271).

Nøytralitet handler om å være upartisk og saklig når man vurderer situasjonen (Paulsen, 2017, s. 271). Som profesjonell yrkesutøver er det viktig å ha innsikt i og kontroll over egne følelser og fordommer slik at det ikke påvirker måten man tilnærmer seg partene på. Phelps et al. (2017a, s. 150) beskriver viktigheten av likebehandling og jevnbyrdighet når tjenestepersonen tar en beslutning, og på den måten fremstår upartisk og ikke diskriminerende. Fokuset bør rettes mot relevante fakta fremfor å la seg påvirke av sin egen forforståelse. Selvbeherskelse er således en viktig egenskap for å ikke dømmes og la seg engasjere emosjonelt (Paulsen, 2017, s. 272).

Nøytralitet henger også tett sammen med respekt og verdighet og må si noe om hvilket nivå ivaretagelsen skal legge seg på. Politiinstruksen § 5-2 (1990) legger føringer for opptreden i tjenesten, og sier blant annet at tjenestepersonen skal «opptre høflig mot enhver, og dersom noen ber om eller ses å trenge hjelp, skal det ytes den bistand tjenesten tillater og som politimannen ellers ser seg i stand til». Respekt og verdighet er nært tilknyttet den «folkelige politistilen» som kjennetegnes av en forhandlende, lyttende, spørrende og søkende fremgangsmåte (Lagestad & Rønning, 2012, s. 37). Videre fremgår det av politiinstruksen § 3-1 at tjenestepersonen «skal være sannferdig, saklig og upartisk», og at «tjenesteutøvelsen alltid skal være basert på respekt for de grunnleggende menneskerettigheter og det enkelte menneskes verdighet». Respekt og verdighet krever således innlevelse og medfølelse (Paulsen, 2017, s. 273).

Etterrettelighet er særlig viktig for at borgerne skal kunne stole på hvorfor politiet er på stedet (Phelps et al., 2017a, s. 150). Tjenestepersonen bør understreke vedkommendes motiv i situasjonen, og formidle at de er der for å hjelpe eller yte service. Paulsen (2017, s. 273) legger til at etterrettelighet også kan innebære «forklarende politiarbeid» hvor man blant annet forklarer fremgangsmåten for arbeidet som gjøres på stedet. Det betyr at man både bør forklare hvilken hjemmel som ligger til grunn, hvorfor man handler som man gjør og hvorfor utfallet ble som det gjorde, uavhengig av om det ble tatt hensyn til vedkommendes syn. Etterrettelighet kan derfor bidra til å eskalere en situasjon i form av sinne eller motstand, og det kan være fristende å finne en taktisk eller selvrettferdigende grunn for å la være. Etterrettelighet krever således mot og kommunikativ klokskap (Paulsen, 2017, s. 273).

4 Drøfting

Vi har valgt å dele drøftingen i to deler. I den første delen diskuterer vi kommunikasjon med innvandrerdømme i lys av fire-perspektivmodellen. I den andre delen tar vi for oss kommunikasjon og prosessrettferdighet. Begge delene belyser hvordan politiets tilnærming kan påvirke innvandrerdømmes tillit i politiets favør. For å illustrere drøftingen bruker vi følgende eksempel:

Klokken er 21 og politiet befinner seg ved Lilleby torg. Området er hovedsakelig bebodd av innvandrerfamilier. Lilleby torg er kjent for salg av narkotika. Hyppig kontroll av

innvandreringdommen har medført et anstrengt forhold til politiet. En gruppe ungdommer observeres like ved den lokale kebaben.

4.1 Kommunikasjon med innvandreringdom

4.1.1 Egenperspektivet

Dalland (2017, s. 58) påpeker hvordan vi alltid gjør oss opp en mening om noe før vi undersøker det nærmere. Bakgrunn, kunnskap og tidligere livserfaring er medvirkende for hvordan vi tenker og handler (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 40). Egenperspektivet tar for seg tjenestepersonens konkrete vurdering av tilfellet og hvordan det gjøres opp en mening uten å vite hva som har skjedd. På den ene siden kan en observasjon av innvandreringdom på et sted som er kjent for narkotikakriminalitet, ha en tendens til å generere politiinitiert kontakt. Det kan således danne grunnlag for en rutinepreget yrkespraksis. Det betyr at tjenestepersonen ikke ser den enkelte, og behandler alle tilfeller likt. Mistanken kan derfor resultere i en «bekreftelsesfelle». På den andre siden kan tidligere erfaring med innvandreringdom på samme sted medføre en bedre situasjonsforståelse, hvor kommunikasjonen flyter bedre og man evner å se flere muligheter.

Tjenestepersonens forforståelse danner grunnlag for en konkret mistanke basert på tid, sted og situasjon. Mistanken styrkes ytterligere og innvandreringdommen blir et opplagt mål om de observeres på stedet (Sollund, 2007, s. 73). Hvorvidt inngrepet er uforholdsmessig vil bero på en konkret helhetsvurdering basert på egen forforståelse. «Dagslystesten» kan være en måte å teste forholdsmessigheten: Er det forholdsmessig å kontrollere enhver som oppholder seg sammen med venner på et sted som er kjent for narkotikakriminalitet sent på kvelden?

På den ene siden er politiet kriminalitetsbekjempere og skal kontrollere det som er å anse som mistenkelig (Finstad, 2000, s. 101). Et slikt perspektiv kan ses i lys av de arbeidsoppgaver politiet er gitt, og hva som anses som «egentlig politiarbeid» (Finstad, 2000, s. 95). Egentlig politiarbeid bygger på forestillingen om det «meningsfulle», og hva som anses for å være en «bra dag på jobb». Et typisk eksempel på dette kan være «en fange, en blåtur og en biljakt». Videre fremgår det av Politidirektoratets (2010, s. 3) handlingsplan for bekjempelse av narkotikakriminalitet fra 2011-2015 at krigen mot narkotika er høyt prioritert ettersom den utgjør en betydelig del av den organiserte kriminaliteten og medfører store menneskelige

lidelser. Den politiinitierte kontakten er således i henhold til lov og kan formelt sett anses å være legitim.

På den andre siden er det viktig at tjenestepersonen bruker nok tid og kommuniserer i møte med innvandrerdømmen slik at de forstår hensikten med den politiinitierte kontakten, og kan sitte igjen med et bedre inntrykk. Dette er i tråd med Politiloven § 2 (1995) som sier at politiet skal være «et ledd i samfunnets samlede innsats for å fremme og befeste borgernes rettssikkerhet, trygghet og alminnelige velferd for øvrig gjennom sin forebyggende virksomhet». Ved å lytte fremfor å notere kan man danne seg et bedre bilde av hva som faktisk er tilfellet, og således unngå feilhåndtering av situasjonen.

Den innledende hensikten med kontakten var å synliggjøre politiets kriminalitetsbekjempende oppgaver og at det ikke skal «lønne seg å være kriminell». Kontakten blir således gjenstand for en systematisk overkontroll for å gjøre livet brysomt og uforutsigbart i et antatt kriminelt miljø (Finstad, 2000, s. 114). Det er således vanskelig å se at en slik yrkespraksis kan bestå «dagslystesten» og kan derfor ikke anses å være akseptabel. Inngrepet vil derfor anses å være illegitimt (Paulsen, 2017, s. 262).

4.1.2 Andreperspektivet

Andreperspektivet tar utgangspunkt i hvordan tjenestepersonen ser møtet fra innvandrerdømmens perspektiv (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 41). Ut av intet dukker politiet opp på deres sosiale arena og stiller spørsmål ved grunnlaget for å oppholde seg på Lilleby torg. Tolkning av tid, sted og situasjon vil således være ulik for de involverte. En utfordring ved å ta den andres perspektiv kan være at politiet er trent til å se etter avvik (Finstad, 2000, s. 60). På den ene siden er det ikke unormalt for politiet å ta kontakt med folk i det offentlige rom. Det er rimelig å anta at folk flest kjenner til politiets mål og oppgaver, nærmere bestemt å forebygge eller avverge lovbrudd (Politoloven §§ 1-2, 1995).

Tjenestepersonens oppfatning er således at innvandrerdømmen burde forstå hvorfor de blir kontaktet.

På den andre siden bør tjenestepersonen forstå at tid, sted og situasjon kan medføre amper stemning hvis grunnlaget for kontakten ikke forklares (Sollund, 2007, s. 232). Et grunnleggende element i demokratiet er at folket har tillit til politiet. Følelsen av å bli urettmessig kontrollert vil derfor kunne rokke ved innvandrerdømmens institusjonelle tillit

(Egge & Ganapathy, 2010, s. 126). Velger man derimot å forklare grunnlaget bør man være bevisst på sin nonverbale kommunikasjon. En kombinasjon av motstridende tegn og signaler kan medføre feiltolkning av tjenestepersonens budskap og kan medføre en dobbeltbinding (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 233). Videre kan situasjonens rollefordeling, kompetanse og myndighet gjøre det vanskelig for innvandrerdømmene å ta egne beslutninger uten å la seg påvirke av politiets tilstedeværelse. Det asymmetriske maktforholdet mellom partene kan således resultere i en skjev posisjonering (Lie, 2015, s. 72).

En annen utfordring ved å ta den andres perspektiv kan være å forstå hvordan det føles å bli oppsøkt, og hvilke konsekvenser det kan få. Innvandrerdømmen opplever ofte at politiinitiert kontakt baseres på sosiale markører, herunder etnisitet, bekledning, kjønn, nabolag og at de oppholder seg på samme sted (Solhjell, Saarikkomäki, Haller, Wästerfors & Kolind, 2018, s. 8). På den ene siden kan ikke tjenestepersonen utelukke mistenkelige kjennetegn fra lignende situasjoner. Sollunds (2007, s. 86) studie påpeker at det er vanskelig for tjenestepersonen å se forskjell på mennesker med en annen etnisk bakgrunn enn sin egen. Tjenesteperson har således behov for å gjøre nærmere undersøkelser for å avklare situasjonen. Bekledningen oppfattes gjerne synonymt med en «gangster-stil» og den bryssomme kontakten kan gjerne argumenteres for å være et påregnelig valg (Solhjell et al., 2018, s. 7).

På den andre siden kan en ubevisst oppfatning av sosiale markører medføre en urettmessig følelse av å bli utsatt for en grunnløs kontroll. Innvandrerdømmen beskriver bekledningen som populær og identitetsskapende, og kan således ikke utelukkende være gjenstand for politiinitiert kontakt. Som profesjonsutøver plikter politiet blant annet å opptre med omtanke for personers integritet slik at de ikke utsettes for unødig eksponering i det offentlige rom (Eide & Eide, 2004, s. 58; Politiloven § 6 (3), 1995). Sett fra et annet perspektiv fremstår det meget søkt å klandre «lettkledde damer på byen» for seksuelle overgrep de eventuelt måtte bli utsatt for. På samme måte må tjenestepersonen evne å se forbi sosiale markører for å unngå kategorisering av innvandrerdømmen. Hvorvidt politiet skal ta kontakt, bør således bero på en konkret helhetsvurdering. Tjenesteperson må være bevisst på at dette kan skape tanker rundt innvandrerdømmens identitet. Følelsen av å være en «bryssom utlending» kan medføre at innvandrerdømmen reflekterer over sin egen tilhørighet (Solhjell et al., 2018, s. 13).

En uformell prat kan oppleves som trakassering og kontroll. Fra andreperspektivet kan denne opplevelsen sidestilles med følelsen av en «stopp og sjekk». Tidligere funn viser at

tilsynelatende tilfeldig politiinitiert kontakt kan påvirke den institusjonelle tilliten i politiets disfavør (Gundhus, 2010, s. 155).

4.1.3 Det intersubjektive opplevelsesfellesskapet

Eksempelet vårt viser at det er stor uenighet mellom partenes syn på hva som er situasjonen. Fra tjenestepersonens perspektiv kan den initierte kontakten fremstå som legitim på bakgrunn av en konkret mistanke om et straffbart forhold. Fra innvandrerdømmens perspektiv fremstår den politiinitierte kontakten som en grunnløs kontroll. Forskjellen er med andre ord så stor at det blir vanskelig å oppnå en felles situasjonsforståelse. Partene må være åpne for gjensidig samhandling uten at det betyr at de må gi slipp på sitt eget perspektiv. Enighet og felles interesse er således sentralt for en god relasjon, og essensielt for å oppnå tillit til politiet (Egge & Ganapathy, 2012, s. 55; Røkenes & Hanssen, 2012, s. 42).

I praksis betyr det at tjenestepersonen må forklare formålet med sin tilstedeværelse og oppriktig vise at det er samsvar mellom deres kommunikasjon og intensjon. Fremfor at kommunikasjonen skal være et mål i seg selv, bør tjenestepersonen søke handlingsalternativ som inkluderer innvandrerdømmen som unike individer i en gjensidig prosess (Lund, 2012, s. 265). På samme måte krever det at innvandrerdømmen klarer å se situasjonen fra politiets perspektiv. Det kan være en utfordring å akseptere politiets grunnlag for kontakt i et miljø som er preget av kamp for anerkjennelse og respekt (Deuchar, 2011; Lalander, 2017, Peterson, 2008, ref. i Solhjell et al., 2018, s. 14). Hvorvidt en lykkes i det intersubjektive opplevelsesfellesskapet beror på om partene er i stand til å kommunisere hensiktsmessig og ta hverandres perspektiv for å utvide sin egen forståelseshorisont (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 42).

4.1.4 Samhandlingsperspektivet

Samhandlingsperspektivet er et metaperspektiv, og handler om å kommunisere om kommunikasjon (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 42). Et eksempel på dette kan være tjenestepersonens perspektiv på hvordan de opplever innvandrerdømmens nonverbale kommunikasjon, og gir en tilbakemelding på dette. På den ene siden kan unnvikende blikk, unndragelse eller uhøflig oppførsel oppfattes som mistenkelig atferd, og kan styrke tjenestepersonens forforståelse av situasjonen. Unnvikende blikk kan f.eks. oppfattes som at personen har noe å skjule, og at vedkommende ikke ønsker å komme i kontakt med politiet.

Videre kan unndragelse oppfattes som at personen har til hensikt å kvitte seg med noe før vedkommende blir kontrollert. Uhøflig oppførsel kan oppfattes som et forsøk på å motsette seg en kontroll ved å skape en barriere mellom seg selv og politiet.

På den andre siden kan det være irriterende å bli kontaktet av politiet når man tilbringer tid sammen med venner. For å unngå kontakt med politiet er det forståelig at de ikke ønsker å etablere blikkontakt, i håp om at politiet skal gå videre. På samme måte kan det å forlate stedet være et forsøk på å slippe kontroll. Unndragelsen trenger ikke å bety at personen har noe å skjule, men at innvandrerdømmen kan føle seg urettmessig overkontrollert. En naturlig følge av dette kan f.eks. være uhøflig oppførsel. Politiets tilnærming påvirker hvordan motparten oppfattes, og hvilke handlinger tjenestepersonen foretar seg (Lagestad, 2012, s. 37). Ved å gå høyt ut er det f.eks. fare for å la seg provosere og at man tar motpartens utsagn personlig. Dette er i strid med Politiinstruksen § 5-2 (2) (1990). En profesjonell yrkesutøver bør derfor ikke la seg påvirke av uhøflig oppførsel (Lagestad, 2012, s. 36).

Ved å kommunisere sitt perspektiv, har tjenestepersonen mulighet til å avklare egen oppfattelse av situasjonen. Innvandrerdømmen får da mulighet til å bekrefte, eller avkrefte, tjenestepersonens perspektiv og presentert sitt eget. Gjennom gjensidig tilbakemelding kan partene identifisere hvor optimal kommunikasjonen er og tilpasse seg med utgangspunkt i ny forforståelse.

Tillit er en forutsetning for god samhandling med innvandrerdømmen. Bedre informasjon om miljøet kan medføre at tjenestepersonen unngår forenklete kategoriseringer av innvandrerdømmen, og at de på den måten kan forebygge mer treffsikkert og oppnå bedre resultater i sitt kriminalitetsbekjempende arbeid (Egge & Ganapathy, 2012, s. 67).

4.1.5 Kontekst

Kommunikasjonsprosessen på Lilleby torg er et resultat av samspillet mellom politiet og innvandrerdømmen. Sammenhengen de kommuniserer i, danner grunnlaget for det vi kaller kontekst (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 42). Kontekst defineres videre av tid, sted, person og relasjon. Eksempelet finner sted kl. 21 og er erfaringsmessig forbundet med kriminell aktivitet. For tjenestepersonens vedkommende kan tidspunktet bidra til å begrunne en konkret mistanke, og styrkes gjerne ytterligere av at situasjonen finner sted på Lilleby torg. Det kan være utfordrende for tjenestepersonen å holde oversikt på alt som skjer, samtidig som

man skal undersøke egen mistanke og føre en god samtale. Mangel på oversikt kan medføre at ungdommens tegn og signaler oppfattes som mistenkelig og således styrke politiets mistanke.

For innvandrerungdommens vedkommende er tidspunktet forbundet med hverdagslig aktivitet, f.eks. å møte venner etter trening. Torget blir derfor et naturlig møtepunkt ettersom Lilleby har et begrenset antall fritidstilbud. Det kan være frustrerende for innvandrerungdommen å måtte redegjøre for eget opphold og væremåte, og likevel bli tolket i verste hensikt av politiet. Følelsen av å bli mistenkeliggjort på hjemmebane kan være ekstra krenkende, spesielt fordi man både kan føle seg uthengt foran egne venner og fordi man kan føle seg offentlig eksponert i lokalmiljøet.

Partenes asymmetriske maktforhold kalles en komplementær relasjon og kan beskrives ut fra personenes ulike funksjoner og roller (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 229). Den skjeve posisjonen kan således vanskeliggjøre samhandling og kommunikasjon. Sammenligner vi partenes perspektiv ser vi at det er svært ulik oppfattelse av kontekst. Et hverdagslig samvær kan enkelt forveksles med en konkret mistanke og danne grunnlag for konflikt. Politiets forebyggende arbeid kommer således i konflikt med innvandrerungdommens lokalforankrede røtter og relasjonelle gruppeegenskaper (Phelps et al., 2017b, s. 125). Eksempelet belyser hvordan god kommunikasjon og gjensidig tilbakemelding kan bidra til en bedre forståelse av kontekst.

Opplevelsen av å bli urettmessig kontrollert på hjemmebane kan svekke innvandrerungdommens tillit til politiet. Tillit er ikke naturgitt og er noe politiet må arbeide kontinuerlig med. Ved å forklare inngrepet kan det være større mulighet for å etterlate et bedre inntrykk. Inntrykket kan påvirke tilliten til politiet og således gi et bedre utgangspunkt for det neste møtet (Lie, 2015, s. 60).

4.2 Opplevelse av rettferdig politiarbeid

4.2.1 Deltagelse

Deltagelse handler om at politiet viser oppriktig interesse for å inkludere innvandrerungdommen til kommunikasjon (Phelps et al., 2017a, s. 149). Politiets hverdag er derimot ikke ideell. Eksempelet belyser hvordan tjenestepersonen går frem på bakgrunn av en konkret mistanke. Med hensyn til forholdets art er tjenestepersonen tjent med å bruke

kommunikasjon som et redskap for å oppnå et mål, herunder å avklare om det foreligger et straffbart forhold. Politiet ser med andre ord ikke verdien av å inkludere innvandrerdømmen til en gjensidig prosess, ettersom det vil være tidkrevende og mindre effektivt, og at hverdagslige ting ikke er i tjenestepersonens interesse før mistanken har blitt avklart. Salg av narkotika er ulovlig og tillegges gjerne ekstra vekt når mistanken gjelder ungdom som selger på offentlig sted. Det kan derfor fremstå naturlig for politiet å ikke være like åpne for diskusjon og være tolerante overfor innvandrerdømmens synspunkt. Det blir således unaturlig for tjenestepersonen å gi fra seg noe av definisjonsmakten. Tjenesteperson inntar derfor en autoritær stil og bruker korte og konsise beskjeder for å effektivt avklare mistanken (Singh & Simensen, 2017, s. 154).

En autoritær tilnærming kan derimot være uheldig for å bygge gode relasjoner fordi tjenestepersonen nærmest «overkjører» de involverte, og dermed ikke inviterer til en gjensidig prosess (Singh & Simensen, 2017, s. 155). Et dilemma kan blant annet være tjenestepersonens spørsmålsstilling i møte med innvandrerdømmen (Solhjell et al., 2018, s. 14). Informantene problematiserer at politiet aldri spør om noe som er av deres interesse. Et eksempel på dette kan være «hvordan går det med deg?», eller «hva ønsker du å gjøre etter endt skolegang?». Et typisk spørsmål kan i stedet for være «har du brukt narkotika i dag?».

God samhandling finner gjerne sted når politiet bruker tid, viser tålmodighet og vilje til å se situasjonen fra innvandrerdømmens perspektiv. Ved å ta den andres perspektiv inviteres innvandrerdømmen til en sirkulær prosess hvor ytringer og samtidig tilbakemelding kan utveksles i et løpende samspill (Lund, 2012, s. 266). Deltagelse krever videre at tjenestepersonen er åpne for innvandrerdømmens meninger, og at det vises aksept og toleranse for meninger som avviker fra ens eget perspektiv. Ved å gi slipp på noe av sin definisjonsmakt kan politiet være bedre rustet for å inkludere til dialog. Kommunikasjon som prosess kan bidra til at innvandrerdømmen anerkjennes som unike individer, og kan gi en følelse av å bli sett, hørt og ivaretatt (Paulsen, 2017, s. 271). En dialogisk tilnærming kan således øke sannsynligheten for at politiet klarer å ta hensyn til de involverte (Singh & Simensen, 2017, s. 155).

4.2.2 Nøytralitet

Nøytralitet har nær tilknytning til to av forvaltningens grunnleggende prinsipper (Auglend & Mæland, 2016, s. 166-167). Nøytralitets-/saklighetsprinsippet er knyttet til at politiet skal

være saklig og upartisk. Likhets-/ikke-diskrimineringsprinsippet skal ivareta at politiet ikke utsetter borgerne for diskriminering eller usaklig forskjellsbehandling.

Mistanken om salg av narkotika ligger politiets hjerte nær, og kan medføre at tjenestepersonene lar seg emosjonelt engasjere. Jakten på narkotika oppleves ofte som «egentlig politiarbeid», og det er gjerne naturlig at en lovbruddskategori som er motiverende i seg selv, medfører at tjenestepersonen lar seg rive med (Finstad, 2000, s. 95).

Tjenestepersonens forforståelse bygger på tidligere erfaringer med tilsvarende situasjoner, og styrkes ytterligere av den konkrete mistanken som foreligger basert på egne observasjoner. Tjenesteperson intensjon er å avverge eller stanse et lovbrudd, og begrunner sitt inngrep i politiloven § 7 (1) nr. 3 (1995). Den politiinitierte kontakten kan således fremstå saklig og upartisk fordi mistanken knyttes til tidligere hendelser, jf. § 6 (3). Videre er politiet opptatt av likhet, og alle mistanker om salg av narkotika på offentlig sted bør behandles likt, uavhengig av hvem som måtte være mistenkt. På den måten kan politiet unngå å diskriminere de involverte.

Fra innvandrerdømmens perspektiv kan det derimot fremstå som at politiet har fått «slagside». Følelsen av å bli forfulgt på hjemmebane kan oppleves som både usaklig og høyst diskriminerende, spesielt hvis tjenestepersonen ikke forklarer hvorfor de tar kontakt. Intensjonen om å avverge og stanse et lovbrudd kan medføre at tjenestehandlingen ikke står i stil med forholdets art (Politiloven § 6 (2), 1995). I dette eksempelet forveksles et hverdagslig samvær blant venner med en konkret mistanke mot et kjent miljø. Uten tilstrekkelig informasjon kan et målrettet inngrep fremstå som partisk og direkte usaklig. Solhjell et al. (2018, s. 9-10) sin informant forklarer at politiet forskjellsbehandler på en diskriminerende måte med hensyn til politiinitiert kontakt som kan oppleves som «stopp og sjekk». I eksempelet påpeker han hvordan to norske gutter får gå uforstyrret forbi, når han selv blir kontrollert.

Uten kontroll over egne følelser og fordommer kan tjenestepersonen miste selvbeherskelsen i møte med mistenkelig atferd (Paulsen, 2017, s. 272). Ved å innhente tilstrekkelig informasjon kan tjenestepersonen aktivt søke det som kan avkrefte sin egen forutinntatthet, og motvirke «bekreftelsesfellen» (Dalland, 2017, s. 58). Selvinnsikt kan derfor bidra til å gjøre den enkelte mer bevisst over sin egen forforståelse, og kan danne et bedre beslutningsgrunnlag.

4.2.3 Respekt og verdighet

Grunnloven § 92 pålegger statlige myndigheter, herunder politiet, å respektere menneskerettighetene slik de er nedfelt i denne lov og traktater som Norge er bundet av (Auglend & Mæland, 2016, s. 654). Tjenesteutøvelsen skal f.eks. alltid være basert på respekt og verdighet (Politiinstruksen § 3-1 (6), 1990). Tidligere drøftelse av eksempelet viser at innvandrerdømmen kan sette seg opp hvis tjenestepersonen går for hardt til verks i den politiinitierte kontakten. Paulsen (2017, s. 273) beskriver forskjellen på å dempe en part og det å ydmyke vedkommende som hårfin. Essensen ligger i å hjelpe vedkommende til å ivareta sine interesser gjennom å skape «sinnsreserve» (Løgstrup, 1972, s. 172, ref. i Paulsen, 2017, s. 273). Vi skal nå se på hvorfor fokuset bør ligge på sak/handling fremfor person/motiv.

På den ene siden har politiet en konkret mistanke. Det anses som nødvendig å ta kontakt med innvandrerdømmen for å avklare hva tjenestepersonen står overfor. Kontakten oppfattes ikke innledningsvis som et uforholdsmessig inngrep ettersom forholdets art er av alvorlig karakter, og knyttes til et sted med kjent historikk for narkotikasalg. Erfaringsmessig pleier politiets mistanke mot innvandrerdømmen å skape en del motstand. Sollunds (2007, s. 182) feltstudie viser at hennes politiinformanter stadig beskyldes for rasisme. Fremfor å godta hjemmel i lov som grunnlag påstår innvandrerdømmen at inngrepet er rasistisk motivert. Hvorvidt påstanden er knyttet til en konkret oppfattelse av rasisme i politiet, eller om det bare er en taktikk for å unngå kontroll, er vanskelig å vurdere. Uavhengig av motiv har tjenestepersonen behov for kontroll. Ved å innta en autoritær tilnærming kan tjenestepersonen effektivt avklare situasjonen ved bruk av kommandopreget kommunikasjon (Singh & Simensen, 2017, s. 154).

På den andre siden kan en autoritær tilnærming av situasjonen være i strid med kjerneelementene som definerer den folkelige politistilen (Lagestad, 2012, s. 19). Slitasje og overkontroll kan medføre at innvandrerdømmen stiller spørsmål til politiets nøytralitet, herunder rettferdighet og respekt (Solhjell et al., 2018, s. 12). At innvandrerdømmen trekker «rasismekortet» innledningsvis kan være en naturlig følge av den hyppige kontakten med politiet.

Eksempelet viser at ungdommen fokuserer på motiv fremfor handling.

Uavhengig av motiv kan slike påstander påvirke tjenestepersonens sinnsreserve i negativ retning. Tjenestepersonens opplevelse av å bli urettferdig behandlet kan medføre at det velges

en autoritær politistil og at man går høyere ut enn nødvendig for å håndtere situasjonen (Sollund, 2007, s. 186). Maktposisjonen tjenestepersonene har kan gjøre kommunikasjonen moraliserende og nedlatende, og kan oppleves som gatestraff (Sollund, 2007, s. 216). Sett fra utsiden kan politiets opptreden oppfattes som uprofesjonell. Ved å innta en forhandlende og søkende fremgangsmåte har tjenestepersonen større mulighet til å opptre i samsvar med politiinstruksen som legger til grunn at politiet skal opptre høflig mot enhver, og at man skal være sannferdig, saklig og upartisk (Politiinstruksen §§ 3-1 (4) & 5-2 (4), 1990). En folkelig tilnærming kan således bidra til å skape sinnsreserve og ivareta innvandreringdommens respekt og verdighet på en bedre måte.

Eksempelet viser at situasjonen bærer preg av at politiet er på bortebane, hvilket innebærer at tjenestepersonene må være ekstra bevisst på kontekstens rolle og således anvende en mer folkelig tilnærming for å skape en bedre relasjon. Innvandreringdommen er sårbare individer, og en kontroll kan oppleves som statusutfordrende for dem (Thomassen, 2017, s. 40). Derfor er det ekstra viktig å opptre upartisk og rettfærdig i slike situasjoner. Uavhengig av atferd forventes det at politiet som profesjonell utøver respekterer de involverte parter.

4.2.4 Etterrettelighet

Dagens borgere er langt mer rettighets- og kunnskapsorienterte enn tidligere (Finstad, 2009, ref. i Lagestad & Rønning, 2012, s. 189). Politiets myndighetsutøvelse settes stadig på prøve ettersom borgerne i større grad krever en begrunnelse for inngrep som gjøres (Hove et al., 2006, ref. i Lagestad & Rønning, 2012, s. 189). Myhrer fremhever på samme side at tidene har forandret seg, og at dagens borgere stiller spørsmål ved politiets pålegg fremfor å adlyde dem. Forklarende politiarbeid blir således viktig for at innvandreringdommen skal kunne stole på politiet.

Fra politiets side kan den initierte kontakten fremstå som relativt harmløs og lite inngripende. Lilleby torg er et hyppig kontrollert område, og kan nærmest bli et hverdagslig gjøremål langs politiets faste «melkerute». Tjenestepersoner som er godt kjent i lokalmiljøet kan f.eks. få en følelse av bekjentskap til innvandreringdommen. En naturlig følge av dette kan være at de glemmer å forklare sine handlinger fordi møtet oppleves uformelt. Videre kan forklarende politiarbeid bidra til å eskalere situasjonen (Paulsen, 2017, s. 273). Et slikt tilfelle kan medføre ubehag, uavhengig av operativ erfaring. Mangel på kunnskap kan forsterke ubehaget ytterligere og kan medføre at tjenestepersonen faller for fristelsen og lar være å forklare sine

handlinger i håp om å komme bedre fra situasjonen. Dette kan være spesielt aktuelt hvis tjenestepersonen har lite operativ erfaring, eller ikke har god nok kunnskap om regelverket (Lagestad & Rønning, 2012, s. 203-206). Innvendinger eller spørsmål vedrørende beslutningen kan utfordre tjenestepersonens autoritet og således være medvirkende til at innvandrerdømmen ikke får en begrunnelse av tjenestepersonen.

Effektivitetshensyn er et annet element som kan påvirke tjenestepersonens handlinger. Når patruljen har avklart situasjonen kan det hende at de ikke ser nødvendigheten av å forklare den politiinitierte kontakten. Dette kan også være aktuelt i tilfeller hvor politiet har tatt en beslutning og ikke ønsker å invitere til diskusjon ettersom den involvertes syn er irrelevant når det er fattet en avgjørelse (Lagestad & Rønning, 2012, s. 205). I eksempelet har politiet behov for å avklare situasjonen raskt ettersom innkommende oppdrag kan få høyere prioritet. Ønsket om å være tilgjengelig for operasjonssentralen kan stå høyt, og kan knyttes direkte til oppfatningen av det «egentlige politiarbeidet».

Negative erfaringer kan også legge føringer for hvordan tjenestepersoner håndterer situasjonen. Tidligere erfaring har vist at hyppig kontroll har medført et anstrengt forhold til politiet. Bakgrunnen for den initierte kontakten kan også bidra til å eskalere situasjonen ved at politiet kategoriserer innvandrerdømmen med hensyn til mistanken knyttet til salg av narkotika (Solhjell et al., 2018, s. 15). For å unngå ytterligere eskalering kan det være naturlig at tjenestepersonen unnlater å forklare inngrepet. Uavhengig av hva som er situasjonen vil forholdene enkelte ganger ikke ligge til rette for at tjenestepersonen kan forklare sine handlinger.

Fra innvandrerdømmens side kan den politiinitierte kontakten fremstå som diskriminerende og være gjenstand for konflikt. Gjentatte møter kan gjøre oppdragsløsningen rutinepreget og medføre at tjenestepersonene tar for gitt at innvandrerdømmen forstår hvorfor de er der, og kan etterlate et dårlig inntrykk. Forklares ikke den politiinitierte kontakten kan den også fremstå som illegitim for innvandrerdømmen (Paulsen, 2017, s. 261-262). Tjenesteperson kan bli konfrontert med at de ikke har lov til å gripe inn i situasjonen, eller kan få spørsmål om hvor i loven inngrepet er hjemlet. Ubehaget med å bli utfordret på eget lovverk bør ikke legge føringer for hvordan man tilnærmer seg en situasjon. En profesjonell tjenesteutøvelse bør ta høyde for ulike utfall, og den enkelte tjenesteperson bør ikke gå høyere ut enn det man har dekning for (Lagestad, 2012, s. 36-38). Kunnskap er

ferskvare, og krever således en kontinuerlig tilegnelse og vedlikehold for å holde seg oppdatert (Lagestad & Rønning, 2012, s. 204). Det er ikke uvanlig at politiets autoritet blir utfordret i den daglige tjeneste. Kunsten blir å ikke la seg provosere eller å ta innvandreringdommens innvending personlig (Lagestad, 2012, s. 36; Politilinstruksen, 1990).

Effektivitetshensynet ser ut til å være en gjentakende faktor og bygger tilsynelatende på en formening om at politiet ikke har anledning til å forklare sitt arbeid fordi patruljen heller skulle vært et annet sted (Lagestad & Rønning, 2012, s. 189). Et slikt utgangspunkt kan være skadelig for politiets omdømme. Holmberg (1999, ref. i Lagestad & Rønning, 2012, s. 205) poengterer viktigheten av å opprettholde et «symbolsk uttrykk» i møte med borgerne. Hensikten med det «performative politiarbeidet» er å leve opp til rolleforventningene som er knyttet til politiets tjenesteutøvelse. Selv om politiet har fattet en avgjørelse bør tjenestepersonene se nytten av å forklare inngrepet, ettersom det er mye å vinne på å begrunne sine handlinger og at slik evne og motivasjon trekkes frem som politiets viktigste kompetanse med hensyn til samarbeid med borgerne (NOU 2009: 12, s. 190, ref. i Lagestad & Rønning, 2012, s. 189).

Tjenestepersonene bør vise mot og kommunisere på en gjennomtenkt måte for å vise innvandreringdommen at de både er sett, hørt og ivaretatt etter beste evne, selv om man ikke alltid kan ta hensyn til meningen deres (Paulsen, 2017, s. 273). Solhjell et al. (2018, s. 16) beskriver hvordan politiet nøye iakttas og at det stilles høye forventninger til rettferdighet og likebehandling. Selv trivielle utsagn og handlinger kan legges på minnet og komme i politiets disfavør. Uavhengig om tjenestepersonen ønsker å forlate Lilleby torg raskest mulig, kan det være hensiktsmessig å legge igjen et godt inntrykk før de forlater stedet (Lie, 2015, s. 60).

4.2.5 Tillit

Sammenlagt kan ivaretagelse av de fire momentene bidra til at innvandreringdommen opplever å bli rettferdig behandlet. Paulsen (2017, s. 270) understreker at momentene i kombinasjon kan skape mer tillit. Måten innvandreringdommen behandles på er vel så viktig som utfallet, hvor en prosessrettferdig tilnærming kan skape mer tillit enn om man prøver å oppnå et mål (Johansen, 2010, s. 65-67). Prosessuelle faktorer synes derfor å påvirke innvandreringdoms tillit i politiets favør (Thomassen, 2017, s. 32). Runhovde (2010, s. 192) understreker at politiet bør begrunne og rettferdiggjøre sine handlinger for å gjøre seg fortjent til borgernes tillit. Negative erfaringer synes å gjøre et større inntrykk enn de positive, og kan

dermed medføre større konsekvenser for tilliten. Et dårlig inntrykk kan påvirke innvandrerdoms tillit til politiet og kan være utslagsgivende for det neste møtet (Lie, 2015, s. 60). Politiet har således lite å vinne, men mye å tape (Skogan, 2006, ref. i Thomassen, 2010, s. 75)

5 Avslutning

I tittelen stiller vi spørsmålet «hvor vanskelig det kan være å oppnå høyere tillit?». Deretter innleder vi redegjørelsen med å si at begrepet ikke lar seg enkelt definere. Motsetningen gir således en forsmak på kompleksiteten rundt et tilsynelatende enkelt begrep. Vi har derfor prøvd å illustrere hvordan kommunikasjon i lys av fireperspektivmodellen og opplevelse av rettferdig politiarbeid kan påvirke innvandrerdoms tillit i politiets favør. For å holde en rød tråd gjennom drøftelsen har vi brukt et tenkt eksempel som er nært tilknyttet vår egen opplevelse av politiinitiert kontakt for å belyse problemstillingen.

I drøftelsen av fireperspektivmodellen er det flere utslagsgivende momenter som påvirker innvandrerdoms tillit til politiet. Et grunnleggende element i demokratiet er at folket har tillit til politiet. Jakten på det egentlige politiarbeidet kan medføre en systematisk overkontroll av innvandrerdoms, og resultere i institusjonelt tillitstap. Et dilemma kan således være at politiets kriminalitetsbekjempende arbeid direkte motvirker hensikten med det forebyggende. Ved å innhente bedre informasjon og være bevisst sin egen forforståelse har tjenestepersonen bedre mulighet til å unngå forenklete kategoriseringer av innvandrerdoms.

Felles forståelse er essensielt for å skape tillit i en politiinitiert kontakt. Tillit er ikke naturgitt, men er noe som krever et kontinuerlig arbeid for å opprettholdes. Tillit er også en forutsetning for god samhandling. Vi har sett at et inngrep kan fremstå legitimt fra tjenestepersonens side, men at det ikke oppfattes slik for innvandrerdommen. Ved å forklare sine handlinger er det større mulighet for at innvandrerdommen sitter igjen med et bedre inntrykk, som kan påvirke tillit og således gi et bedre utgangspunkt for det neste møtet.

I drøftelsen av rettferdig politiarbeid har vi sett på hvordan prosessrettferdighet kan påvirke innvandrerdoms tillit i politiets favør. Den involverte bør inkluderes i en gjensidig prosess uten å bli usaklig forskjellsbehandlet eller utsatt for diskriminering. Tjenestepersonens tilnærming bør øse av respekt, ydmykhet og høflighet for å ivareta den involvertes verdighet.

Dette er i tråd med hvordan politiets tjenesteutøvelse er regulert. Endelig bør grunnlag og fremgangsmåte forklares for å legge til rette for større aksept for tjenestepersonens beslutning. Essensen av prosessrettferdighet ligger derfor ikke i selve utfallet, men i prosessen som gir den involverte en følelse av å bli sett, hørt og ivaretatt.

Det kan være vanskelig å finne riktig balanse i en dynamisk hverdag. Politiets utfordringer er mange og medfører ofte et beslutningsgrunnlag som er langt i fra svart-hvitt. Den enkelte tjenesteperson bør således være bevisst på hvilke kommunikative utfordringer man kan møte, og tilstrebe en åpen og nyansert tilnærming for å ivareta politiets overordnede mål og ansvar. Avslutningsvis poengteres det at kommunikasjon og prosessrettferdighet bare er to av flere faktorer som kan påvirke tillit, og bør kombineres med andre sentrale elementer for å oppnå en synergieffekt. Faktorenes samspill kan således være en av flere måter å påvirke innvandrerdoms tillit i politiets favør.

6 Litteraturliste

- Auglend, R. L. & Mæland, H. J. (2016). *Politirett* (3. utg.). Oslo: Gyldendal Juridisk.
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Djuve, A. B. (2017). Elevers tillit til politiet. Hentet fra <https://www.faf.no/index.php/om-faf/nyheter/item/tilliten-til-politiet-hos-elever-i-videregaende-skole>
- Egge, M. & Ganapathy, J. (2010). Kan man rekruttere uten tillit? I S. R. Runhovde (Red.), *Tillit til politiet* (bd. 2010:4, s. 123-142). Oslo: Politihøgskolen.
- Egge, M. & Ganapathy, J. (2012). Snakk om tillit! I P. Lagestad (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering: Publikumsrettet arbeid i et politifaglig perspektiv* (s. 52-69). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Eide, T. & Eide, H. (2004). *Kommunikasjon i praksis : relasjoner, samspill og etikk i sosialfaglig arbeid*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Finstad, L. (2000). *Politiblikket*. Oslo: Pax.
- Fredriksen, S. & Spurkland, K. (2014). *Ordensjuss*. Oslo: Gyldendal Juridisk.
- Gundhus, H. I. (2010). Ekspertise eller dialog? Tillit og profesjonalisering av politiet. I S. R. Runhovde (Red.), *Tillit til politiet* (bd. 2010:4, s. 141-162). Oslo: Politihøgskolen.
- Johansen, N. B. (2010). Mysteriet med befolkningens tillit til politiet. I S. R. Runhovde (Red.), *Tillit til politiet* (bd. 2010:4, s. 43-70). Oslo: Politihøgskolen.
- Kvalnes, Ø. (2017). *Se gorillaen! : Etikk i arbeid* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Lagestad, P. (2012). Å høste som en sår : politiets framferd i møte med publikum. I P. Lagestad (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering: Publikumsrettet arbeid i et politifaglig perspektiv* (s. 17-38). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Lagestad, P. & Rønning, H. (2012). Å begrunne inngrep overfor publikum. I P. Lagestad (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering: Publikumsrettet arbeid i et politifaglig perspektiv* (s. 187-204). Oslo: Gyldendal Akademisk.

- Larsson, P. (2010). Tillit til politiet - fra nærhet til forhandlet legitimitet. I S. R. Runhovde (Red.), *Tillit til politiet* (bd. 2010:4, s. 7-20). Oslo: Politihøgskolen.
- Lie, E. M. (2015). *I forkant : kriminalitetsforebyggende politiarbeid* (2. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Lund, T. L. (2012). Kommunikasjon som en relasjonell prosess. I P. Ligestad (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering: Publikumsrettet arbeid i et politifaglig perspektiv* (s. 263-274). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Paulsen, J. E. (2017). Legitimitet, etikk og prosessrettferdighet. I J. M. Phelps, N. M. L. Larsen & M. Singh (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid : sosialpsykologiske perspektiver* (s. 260-281). Oslo: Universitetsforlaget.
- Phelps, J. M., Carlquist, E. & Gillespie, A. (2017a). God kommunikasjon i operativt politiarbeid : å lytte, forstå og respondere. I J. M. Phelps, N. M. L. Larsen & M. Singh (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid : sosialpsykologiske perspektiver* (s. 132-152). Oslo: Universitetsforlaget.
- Phelps, J. M., Carlquist, E. & Gillespie, A. (2017b). Hva er kommunikasjon? I J. M. Phelps, N. M. L. Larsen & M. Singh (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid : sosialpsykologiske perspektiver* (s. 113-131). Oslo: Universitetsforlaget.
- Politidirektoratet. (2010). *Politiets bekjempelse av narkotikakriminalitet i perioden 2011 til 2015*. Oslo: Politidirektoratet.
- Politidirektoratet. (2020). *Politi mot 2025 : Politiets virksomhetsstrategi 2017-2020*. Oslo: Politidirektoratet. Hentet fra <https://www.politiet.no/globalassets/05-om-oss/03-strategier-og-planer/politiet-mot-2025---politiets-virksomhetsstrategi.pdf>
- Politiinstruksen. (1990). *Alminnelig tjenesteinstruks for politiet* (FOR-1990-06-22-3963). Oslo. Hentet fra <https://lovdata.no/forskrift/1990-06-22-3963>
- Politi loven. (1995). *Lov om politiet* (LOV-1995-08-04-53). Hentet fra <https://lovdata.no/lov/1995-08-04-53>
- Runhovde, S. R. (2010). *Tillit til politiet*. Oslo: Politihøgskolen.

- Røkenes, O. H. & Hanssen, P.-H. (2012). *Bære eller bryte : kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker* (3. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Singh, M. & Simensen, T. K. (2017). Kommunikasjon i politioppdrag. I J. M. Phelps, N. M. L. Larsen & M. Singh (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid : sosialpsykologiske perspektiver* (s. 153-178). Oslo: Universitetsforlaget.
- Solhjell, R., Saarikkomäki, E., Haller, M. B., Wästerfors, D. & Kolind, T. (2018). «We are seen as a threat» : Police stops of young ethnic minorities in the Nordic countries. *Critical Criminology*. <https://doi.org/10.1007/s10612-018-9408-9>
- Sollund, R. (2007). *Tatt for en annen : en feltstudie av relasjonen mellom etniske minoriteter og politiet*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Thomassen, G. (2010). Sosial tillit, politisk tillit og tillit til politiet. I S. R. Runhovde (Red.), *Tillit til politiet* (bd. 2010:4, s. 71-90). Oslo: Politihøgskolen.
- Thomassen, G. (2017). Når politiet møter publikum. *Nordisk politiforskning*, 4(1-2017), 29-44. <https://doi.org/10.18261/issn.1894-8693-2017-01-04>

6.1 Selvvalgt litteratur

- Auglend, R. L. & Mæland, H. J. (2016). *Politirett* (3. utg.). Oslo: Gyldendal Juridisk.
(s. 654-662, 9 sider)
- Djuve, A. B. (2017). Elevers tillit til politiet. Hentet fra <https://www.fafo.no/index.php/om-fafo/nyheter/item/tilliten-til-politiet-hos-elever-i-videregaende-skole> (Hele, 1 side)
- Egge, M. & Ganapathy, J. (2010). Kan man rekruttere uten tillit? I S. R. Runhovde (Red.), *Tillit til politiet* (bd. 2010:4, s. 123-142). Oslo: Politihøgskolen. (s. 123-142, 20 sider)
- Eide, T. & Eide, H. (2004). *Kommunikasjon i praksis : relasjoner, samspill og etikk i sosialfaglig arbeid*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (s. 15-31 og s. 32-74, 60 sider)
- Gundhus, H. I. (2010). Ekspertise eller dialog? Tillit og profesjonalisering av politiet. I S. R. Runhovde (Red.), *Tillit til politiet* (bd. 2010:4, s. 141-162). Oslo: Politihøgskolen.
(s. 141-162, 22 sider)

- Johansen, N. B. (2010). Mysteriet med befolkningens tillit til politiet. I S. R. Runhovde (Red.), *Tillit til politiet* (bd. 2010:4, s. 43-70). Oslo: Politihøgskolen. (s. 43-70, 28 sider)
- Phelps, J. M., Carlquist, E. & Gillespie, A. (2017a). God kommunikasjon i operativt politiarbeid : å lytte, forstå og respondere. I J. M. Phelps, N. M. L. Larsen & M. Singh (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid : sosialpsykologiske perspektiver* (s. 132-152). Oslo: Universitetsforlaget. (s. 132-152, 21 sider)
- Phelps, J. M., Carlquist, E. & Gillespie, A. (2017b). Hva er kommunikasjon? I J. M. Phelps, N. M. L. Larsen & M. Singh (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid : sosialpsykologiske perspektiver* (s. 113-131). Oslo: Universitetsforlaget. (s. 113-131, 19 sider)
- Politidirektoratet. (2010). *Politiets bekjempelse av narkotikakriminalitet i perioden 2011 til 2015*. Oslo: Politidirektoratet. (Hele, 1 side)
- Politidirektoratet. (2020). *Politiet mot 2025 : Politiets virksomhetsstrategi 2017-2020*. Oslo: Politidirektoratet. Hentet fra <https://www.politiet.no/globalassets/05-om-oss/03-strategier-og-planer/politiet-mot-2025---politiets-virksomhetsstrategi.pdf> (Hele, 1 side)
- Røkenes, O. H. & Hanssen, P.-H. (2012). *Bære eller bryte : kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker* (3. utg.). Bergen: Fagbokforlaget. (s. 9-44 og 47-69, 58 sider)
- Runhovde, S. R. (2010). *Tillit til politiet*. Oslo: Politihøgskolen. (s. 187-197, 11 sider)
- Singh, M. & Simensen, T. K. (2017). Kommunikasjon i politioppdrag. I J. M. Phelps, N. M. L. Larsen & M. Singh (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid : sosialpsykologiske perspektiver* (s. 153-178). Oslo: Universitetsforlaget. (s. 153-178, 26 sider)

Solhjell, R., Saarikkomäki, E., Haller, M. B., Wästerfors, D. & Kolind, T. (2018). «We are seen as a threat» : Police stops of young ethnic minorities in the Nordic countries. *Critical Criminology*. <https://doi.org/10.1007/s10612-018-9408-9> (Hele, 16 sider)

Sollund, R. (2007). *Tatt for en annen : en feltstudie av relasjonen mellom etniske minoriteter og politiet*. Oslo: Gyldendal akademisk. (s. 28-43, s. 44-78, s. 79-90, s. 170-186, s. 207-228 og s. 229-240, 114 sider)

Thomassen, G. (2010). Sosial tillit, politisk tillit og tillit til politiet. I S. R. Runhovde (Red.), *Tillit til politiet* (bd. 2010:4, s. 71-90). Oslo: Politihøgskolen. (s. 71-90, 20 sider)

Thomassen, G. (2017). Når politiet møter publikum. *Nordisk politiforskning*, 4(1-2017), 29-44. <https://doi.org/10.18261/issn.1894-8693-2017-01-04> (Hele, 13 sider)

Antall sider selvvalgt pensum: 421